

M A G Y A R K U R I R

Bétsből, Pénteken, Aprílis' 2 - dikán 1819.

Spanyol Ország.

Hogy az a' 8 szállító hajókon Kadiks-
ból Peruba 2000 emberekből álló fegy-
veres sereget vinni akaró Spanyol expe-
ditzió melly, mint közelébb költ leve-
lünkben említettük, Chilinek partjai
mellett egy hajón kívül egészszen az in-
surgensek' prédájává tétetett, egy Ánglus
levélben ekképpen magyaráztatik-meg:
— „Minekutánna a' *Trinidad*, egygyik
a' 8 hajók közzül, a' többektől elpártol-
ván Buenos-Ayresbe bevezett, ez ott azt
a' jeladást, a' mellyel ezen expeditzióhoz
tartozó hajók Peru felé folytatták eve-
zésüket, elárulta, 's azt innét az Or-
száglószék Chilibe is sebess postán el-
küldötte. Tudjuk pedig, hogy a' *Talca-
huano* i kikötőhely Chiliben ezen idő
alatt az insurgensek' kezire került, melly
történetből a' Spanyolok semmit se'
tudván, mikor az ő hajójik egygyenként,
és a' Cáp Harni veszedelmes tengeren
nagyon özszerongyoltatva, a' *Talca-
huano* i öbölbe a' kikötőhely' elejébe
megérkeztek, 's magokat oly reménség-
gel, hogy ott még most is Spanyol ör-
ző sereg légyen, bátran megmutatták vol-
na, az nékiek onnét az előttök már tud-
va lévő jeladással felelt; 's így történt,
hogy a' Spanyol hajók oda, az ellenség'
kezei közzé magok önként cveztek-be.

Madridban kijött nyomtatásban a'
költsönös tanítási mód, az úgy nevezett
Lankaster' módja, 's ezt a' Király is a'
maga oltalmába vévén, megengedte, hogy
néki ajánltathassék. — Ezen tanítási mó-

dot (a' közönséges népre) a' költség ki-
mélles nagyon ajánlja, minthogy több
száz gyermekeket tsak egy Mester elta-
nithat, melly úgy esik, hogy minekután-
na ő néhány nagyobbakat valamire meg-
tanított, azután ezek tanítják az ifjabb-
kat; ő, úgy szollván, tsak felvigyázó-
jok.

Nagy Britannia.

Londonban Spanyol újságlevelek
is adattatnak-ki, ily czim alatt: *El Espa-
nol Constitutionel, o Miscellones de
politica, ciencias y artes, literatu-
ra etc.*, az az: Constitúciónális Spanyol
Ország, avvagy: Politikai, Tudományos,
Mesterségi, Litteraturai, 's több efféle
Elegyes Dolgok. — „Spanyol Országra
nézve (ilyen jegyzéseket közlenek az Án-
glus Ujságok ezen tárgyra nézve) nagyon
különösnek lenni láttanak már tsak a' ti-
tulusban is ezen szók: Constitúciónális
és Spanyolország. — Az ő levelei nagyon
tilalmaztatnak Spanyolországban. Ha a'
politizai vagy papi nyomozók valahol vagy
egy darabot megtalálnak, nem tsak elve-
szik és semmivé teszik, hanem azt a' ki-
nél megtalálják, három hónapi fogság-
gal, és 1200 Frank birsággfizetéssel bünt-
tetik. Annak megmutatására, hogy melly
régiek legyenek Spanyol Országban a' li-
beralis gondolatok, mindjárt leveleinek
első darabjában ezen helyet hozza bi-
zonyságul elő az író: — „Ha az Ország-
„ló a' maga népét meggazdagodni, ma-
„gának esmeretséget szerezni, avvagy
„a' közönségeikben a' magok hasznaikról
„gyülekezetekeket tartani nem engedi; így

„Önnön Hatalmát tirannussággá teszi.“
— Azt mondja az író ezen szavak után, hogy ily régiek lévén Spanyolországban a' *liberalis gondolatok*, megérdemlenék az oltalmaztatást.

Az írója ezen Londoni Spanyol Ujságnak az a' *Don Estrada*, a' ki 1808-ban Asturiai Fő Prokurator lévén, mint azon tartománynak első polgári Tisztje, minden Felső Rendelésnek elvárása nélkül a' Frantzia Császár ellen hadat izent, a' tartomány kikötőhelyeit az Anglusoknak, kik akkor Spanyolországgal még háboruban voltak, kinyitotta, 's Angliába Követeket küldött a' Napoleon ellen való Szövetség eránt való alkudozás végett. A' liberalis gondolkodás' principiumainak és Hazájának nagyon buzgó oltalmazója lévén, azért őtet a' Cortesek egész Andaluzia' Felvigyázójává tették. Ezeknek eloszlattatások után halálra ítéltetett, 's életét Angliába való futása által tartotta-meg, a' hol egy idő oltta Ujságot ad-ki.

A' Londoni politziai tiszttek (Scherifek) panaszló irást adtak-be a' Parlamentum elejébe a' fogoly embereknek meg sokasodására nézve, azt erőssítvén, hogy a' fogházak úgy tele vannak, hogy egy személyre való üres hely sints több.

Grattan, az alsó házban jelentést tett, hogy April. 22-dikén jóvállást fog tenni a' Romai Catholicusoknak az Angliai telyes hazafi jusokkal való élésbe lejendő betétettetéssek (emancipaltatások) eránt.

A' Nagy Britanniai Régens Princz Udvari-Házmestere meghalálózván 24,000 font Sterlinget (mintegy 240,000 forint) hagyott hátra.

A' *Morning Chronicle* így ír a' Kadiksban készületben lévő Amerikai expedítzióról: — „Ezen expedítziót, mint írják, az új Minister Casa-Irujo nagyon hatalmassá akarja tenni; 300 Anglus, Frantzia, Hollandus, Prusszus, Své-

tizai, Dánus, és Portugallus szállító hajókról beszélnek, hogy Aprilis' elején a' Kadiksi kikötőhelybe öszszegyülekezvén, ott 20,000 emberből álló fegyveres sereget felvesznek, 's azzal onnét útjokat Amerika felé fogják intézni. Mi úgy vélekedünk, hogy Spanyolország nem elég-séges ily nagy expedítzióra; mert ez erősebb lenne, mint a' milyent Anglia is valaha látott. Az az expedítzió, melyet a' Frantzia háború ideje alatt Anglia egyszer a' *Helderre*, Hollandia' északi tsutsára küldött volt, 78,000 tonna terhet tett és 15,000 emberekből álló sereget vett-fel, 's már három hétre nem volt ivó vize. Melly véghetetlen holmik szükségesek arra, hogy 20,000 embert az Atlanticus Oceanuson által lehessen szállítani?“

Frantzia Ország.

A' *Nimesi* újságlevelek annak akarják tulajdonítani az ott előfordult zengést, hogy Huet nevű Játékos Párisból oda menvén, mind tsak új fizetésért jádzott; a' kik előre befizettek (abonnérotak) volt, nem botsáttattak-be. Minden nap' ott volt a' játékjelentő czédulán az: *Abonnement suspendu*. A' Párisi *Journal du Commerce* azonban azt mondja, hogy ő magános tudósítások után erőssitheti, hogy azólta, hogy annak hire Nimesbe megérkezett, hogy az eddig való Választás' módja meg fogna változni, 's hogy eszszerént az Ultrák a' magok fontosabbságokat ismét vissza fogják kapni, naponként hangosabban kezdettek a' Protestansok fenyegettetni, mind addig, míg Mártz. 8-dikán a' játéknak végződésekor a' theatrom előtt rüt erőszakoskodásra került a' dolog, a' melly, most itt majd amott, még 9-dikben is folyt.

Ezen lármázásoknak eltávoztathatására nézve két proklamatiók intéztettek a' néphez, mellyekben ezek mondattának: — „Mint hogy egy időtől fogva est-

vénként lármázó 's nagy bunkosokkal felfegyverkezett emberek kezdtek tsopor-
tosan le 's fel járni az utzákon és pia-
zokon, erre nézve megparantsoltatik,
hogy semmi efféle bunkosokkal 's egyéb
fegyverekkel felkészült személlyek tiznél
többen egy rakásban, sőt egyenként is,
az utzákon, piatzokon, és sétáló helye-
ken magokat mutatni nem mérészeljék. Az
is parantsoltatik, hogy a' hazatakarodást
jelentő harang Mártz. 12-dik napjától
fogva minden estve 9 órakor meghuzat-
tassék, melynek hallására azonnal min-
den kává, billárd, és kortsmaházakból
az emberek haza takarodjanak 's ezen há-
zak bezárattassanak. Ha magok a' korts-
márosok és kávásek ezen házakat bezár-
ni elmulatják, azokat a' felvigyázó tiszt-
viselők zárassák-be. A' magánosok is be-
zárni kéntelenítettnek a' magok házaikat 10
órákor.

A' Párisi újságlevelek állandók azon
erössítések mellett, hogy ezen zengés-
nek politikai okai voltak: de akármi okai
lehettek is, azt felelik a' Nismesi Ujság-
levelek, legjobb az, hogy a' kiadott ke-
mény parantsolatoknak az a' jó követke-
zéssek lett, hogy a' tsendesség helyre
állott.

A' Párisi legújabb tudósítások sze-
rént, az a' biztosság, melyre mint fel-
jébb említők a' Követek' kamarája a' Bar-
thelemy jóvállásának megvizsgálását bizta-
vala, Mártz. 18-dikán a' kamara' elejébe
terjesztette a' maga vélekedését, melly
két szóval ennyiben áll: Hogy vissza
kell vetni a' Pairek' kamarájának ez eránt
tett határozását. Most már nevezetes ve-
télkedések fognak felette elő fordulni;
azon Követek közzül, kik neveiket felir-
ták, hogy beszédet akarnak tartani, 54-
gyen a' Pairkamara' határozásának visz-
szavettetését, 17-ten megerössittelését jo-
vallják.

Duvergier de Haurannénak a' vá-
lasztási törvény' megváltoztatásáról való

vélekedését, melly mind két kamarák
tagjaival közölteiet, a' Monitör a' kö-
zönség' elejébe botsátotta. Ez egy ne-
vezetes okoskodásnak tartatik. Ő semmit
se' kételkedik, azt mondja, azeránt, hogy
a' Követek' kamarája a' Pairek' kamarája
által tététetett határozást, tsak azért is visz-
sza veti, hogy igen bizonytalan értelmű
kifejezésekből áll (*) de egyéb eránt ő is
megvallja, hogy sokat lehet azon, a' köz-
jónak legkissebb veszedelmeztetése nél-
kül változtatni. —

(*) „A' Pairek' kamarája' határozása,
„melly itt felettebb bizontalan értelmű
„kifejezésekből mondatik állani, szó-
„ról szóra ekképpen van: Alázatosság-
„gal kérni kell a' Királyt, hogy küld-
„jön a' kamarák' elejébe egy oly tör-
„vényjóvállást, melly által a' Válasz-
„tási törvény organizáltatása olyan mó-
„dosittatásokat kapjon, a' mellyeknek
„szükséges volta elmellőzhetetlennek
„lenni látszani fog.“

Beszédjét következő módon végzi *Du-
vergier*: —

„legyezzétek-meg, Uraim, jól, melly
kedvetlen resultatuma leve annak, hogy
a' Nemes Pair (Barthelemy), ily bizon-
talan értelmű kifejezésekbe foglalta azon
jóvállást, mellyet a' Pairkamara megha-
tároza. Így azt leheté kihozni jóvállásá-
ból, hogy a' Polgárokat azon jussoktól,
melly szerént ők a' magok' képviselőji-
ket, minden közvetés nélkül egyenesen
magok választják, megfosztani akarja a'
kamara. Egyszeriben lármakiáltás leve
miatta egész Frantziaországban; az egye-
netlenkedő részek félelemgerjesztésnek
eszközül éltek azzal; a' Polgárok azt
hitték, hogy a' Választási törvénynek ép-
pen a' talpköve fenyegetődik; bizonyos
dolog, hogy, ha a' közönségnek nyil-
vánsággal tudtára adatott volna, hogy
a' törvénynek tsak valamelly külső regu-
láztatása illetetik, mellyek példának oká-
ért tsak oda czéloznának, hogy a' Vá-

lasztó - emberek' munkálkodása könnyeb-
bé tétetessék, így a' nép' elméjét sem-
mi félelem el nem foglalta volna; mert
akár mit mondjunk igaz marad az, hogy
ezen jobbitások közönségesen kívántat-
nak. Nevetséges dolog volna azt erőssí-
teni, hogy a' valóságos kereskedő ellen-
zője legyen annak, hogy csak ő élhet a'
néki adott jusokkal, és hogy a' kerü-
letekben lakó Választó - embereknek ne
tessék az, hogy nékiek mód adatik arra,
hogy lakhelyeikhez közel tarthassák vá-
lasztó gyűléseiket. Ha megérjük azt az
időt, hogy a' fenn forgó tárgy csak ezen
kérdésekre határoztatik, minden meglát-
ja, hogy a' mostani láрма helyébe mély
tsendesség fog következni. Hanem Ura-
im, azok az eszközök, mellyek által a'
részhajlások a' mostani lármázásoknak
gerjedését okozták, nagyon szomorú gon-
dolatokra szolgáltatnak alkalmatosságot.
Az 1792 - dik esztendőben a' szabadság-
nak éppen ezen zabolátlankodása 's a' né-
pet illető intézetek' fogyatkozása miatt
fordúlt-fel a' thronus 's vezett-el a' sza-
badság. A' Szabadság' ellenségei vitték
véghez azt, hogy a' Szabadság éppen az
czzel való visszaélés, 's a' népnek fel-
lázasztása által tétetődjék semmivé; a'
Monarkhia felfordított a' Szabadság'
barátjai vesztő padra hurezoltattak; a'
Respublika' neve alatt Fejtelenség, az-
után a' Vesztő - pad' uralkodása, 's vé-
gezetre *Egygyetlenegynek* despotziá-
ja állittatott elő. Már most azt mon-
dom, Uraim, hogy a' ki közzülünk fi-
gyelemmel szemlélte a' Frantziaország-
ban hat hónapok alatt történt dolgokat,
lehetetlen, hogy meg ne vallja, hogy
minket ma, ha nem olyan nagy mérték-
ben is, de a' revoluzciónak idejébéli ve-
szedelem fenyeget. Úgy látszik, hogy
a' Szabadságot ismét a' Szabadság' za-
bolátlankodása által akarják, szántszán-
dekkel, semmivé tenni, oly czélzással,
hogy Frantziaországot arra az állapotra

juttassák, hogy ismét csak egy *Usurpa-
torban* találhasson menedékre, mentség-
re. Senki nállamnál jobban meg nem
esmeri a' Szabadság' igaz barátjainak jus-
saikat; még az ő megtévedéseiket is be-
tsülöm, tudván, hogy ditséretes prin-
cipiumból veszi származását: de ugyan
hogy nem veszik ezek észre azon tört,
melly az ő megfogattatásokra elejikke
tétetik? Hogyan lehet, hogy nem veszik
észekbe, hogy a' háboruság' gerjesztőji,
's a' Despotaság' barátjai magokat, két
színű álarczával, lopva az ő soraikba
elegyitik, hogy elébb a' Legitima Mo-
narkhiát, 's azután a' Szabadságot ma-
gát is, feláldozzák; azt a' Szabadságot
mondom, melly a' Státus' egygyesületé-
ben az emberek' első java, 's a' mellyet
mi minnyájan szeretünk, ha bár annak
megerőssítettetésén különbözőleg gon-
dolkodunk is. Ezen Szabadságnak van-
nak bölts és buzgó pártfogóji: de vagy-
nak, hogy nyilván kimondjam, eszelős-
ködő tettett barátjai is. Magyarázza-
meg nekem valaki, hogy történhetik az,
hogy egy Frantzia Pair, a' Constitúzió-
val egészszen megegyező módon, a'
maga kamarájában egy jóvállással elő áll-
ván, ebből az irók nagy sokasággal nép-
támadást hirdetnek, a' nép közt táma-
dandó meghasonlás és hadakozás' lár-
maharangját megbuzzák, 's a' Constitú-
ciónak semmivététetődésével ijesztenek,
ha a' Választási törvényen csak legkis-
sebb változás tétetődik, vagy csak leg-
kissebb hozzáragadott visszaélés tölle
elválasztatik? — E' nagyon különös mód-
ja egy oly törvényjóvállás ellen való ve-
tekedésnek, mellyet még a' Követek' ka-
marája is visszavethet, 's a' Király is,
ha tettzik, meg nem erőssít. Hogy es-
hetik az, hogy a' midőn minden jó gon-
dolkodású emberek már régen meges-
merték azt, hogy az 1791 - dik esztendő-
béli intézetek igen democraticus (nép'
kényi) tulajdonságuak voltak, 's hogy a'

Monarkhia és az igaz Szabadság' felfordulásának legfőbb okozói voltak légyen, 's még is most a' Ministerek arra noztatnak, hogy éppen azokat az intézeteket állítsák vissza, mellyeknek a' Respublika' III-dik esztendejébéli emberek ellenzőik voltak? Ki az, a' ki nem bámulással olvastak köztünk a' mi Ministereinkhez intéztelet meghívásokat, vagy inkább mondhatom az eleikbe szabott feltételeket; mert már most nem elég az, hogy kívánságok intéztetnek hozzájuk, hanem elejükbe iratnak a' czikkelyek, hogy azok szerint kössenek szövetségeket. Nem akarom vizsgálni, honnét vegye eredetét az a' buzgó iparkodás, hogy a' Constitúció' semmivétetődésének lehetséges voltát efféle népzugásoktól való fenyegettetés által akarják szembetűnővé tenni; nem vizsgálom a' célzásokat: tsak azt akarom megmutatni, hogy hova juthatunk a' Szabadsági visszesaélés miatt, a' melly zabolatlansággá változik által, 's fejetlenségre és despotismusra vezérel. Azt is szükségtelen lenne itt vizsgálni, hogy mi haszon származna a' nép - felkelésekből, mellyet az Országlószék el tudna nyomni, 's a' mellyektől nintsen is mit féljünk. A' nép tsendes; idegen minden üres lármázásoktól; nem sokat gondol azon formalitásokkal, mellyek szerint a' Választók a' képviselőket választják. Kéz-míves lakosaink tudják, hogy a' revolúziós rendtelenségek reájok nézve tsak iűségek' forrásai voltak; kereskedőinknek jól jut eszükbe, hogy ők a' revolúzió alatt üldöztettek, hogy a' kereskedés semmivé tétetett, 's hogy gazdagnak lenni bűnnek tartatott; revolúziót egygyik se' kíván. — Én itt nékiek tsak a' veszedelmet akartam megmutatni, hogy vigyázók legyenek. Jól emlékeznek ám minden Frantziák azon három milliárdnyi megkárosíttatásra 's azon megaláztatásra, mellyet nékiek a' második *Usurpálás* okozott. A' mi pedig, Uraim, minket kép-

viselőket illet, mi — a' Király' böltseségébe helyheztetvén bizodalunkat, meg fogjuk most azzal érní, hogy kívánságainkat közönségesen tartott beszédeink által kinyilatkoztattuk 's a' Pairkamara' határozását a' Választási törvényre nézve nem fogjuk elfogadni, látván, hogy ezen bizontalan kifejezés: *Hogy a' Választási törvénynek tökéletesebbítése ohajtásra méltó*, nem világos határozás, nem fejezi - ki meghatározva a' mi kívánságunkat. Mi ez által hamis pontra vezérelhetnők a' Király' figyelmét, mint-hogy nem tudhatná, mit kívánunk tőlle, 's ebből talám még az is lehetne, hogy terhesebb resultatum eshetne kérésünk miatt nyakunkba, mint a' mire, azzal céloztunk.

Orosz Birodalom.

Archangelban, az Orosz Birodalomnak abban a' városában, melly az Északi Szélességnek 65-dik grádusa alatt fekszik, Jan. 25 - dik napján, mint az Erzsébet Császárné' születése innepén, oly *Ananás* volt a' Kormányozó asztalán, a' melly odavaló üvegházban termett. Nem tsekély ritkaság.

St. Petersburgban is Universitasnak felállíttatása eránt tett rendelést a' Császár, az egyéb Országlók' fő és lakó városaikban fennálló szokás szerint, azzal a' külömbséggel, hogy a' Pétersburgi nem facultásokra, hanem Classisokra oszlik. Egy a' Philosophiát és Törvényeket, másik a' Természet' tudományait és Mathesist, harmadik a' Historiai és Philologiai tudományokat foglalja magába. Az új Universitas Professoraivá az ott eddig fennállott Paedagogiai Közép Institutum' tanítóji vétettek - fel, de leszsz ezen Universitasnál ezután is oly *Paedagogicum Seminarium*, a' melyben jövendő időkre való Tanítók készíttetnek. A' plánumot mind ezekre Hertzeg Gallitzin, a' Papi dolgokra 's Tanulásra ügyelő Minister készítette.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Ide nyomtattattuk szóról szóra a' Budai 's Pesti újságlevelekből azt a' valósággal fényes és ditső Egyházi pompát, mellyel Pesten Mártzius' 25-dikén, Gyümöltöltő Boldogaszszony napján az Univerzitás templomában, Méltóságos és Fő Tisztelendő Makai és Gelei Makay Antal Ur, Besztercze-Bányai Püspök, Püspöknek felkenettetett és felszenteltetett. A' Felszentelő volt Nagy Méltóságú Báró Fischer István Egri Érsek ő Excellentiája, 's annak Segédül, az egyházi Rendtartás szerént más két Püspök, úgy mint Mélt. és Fő Tisztelendő Vurum Jó'sef Fehérvári Püspök, és Mélt. Gróf Bissingen Ernest Felszentelt Jassai Püspök, és Váczi Prépost. Az Érsek ő Excja mellett Assistensek voltak Mélt. és Fő Tisztelendő Kovalik János Tribuniczi Választott Püspök, és Mélt. és Fő Tiszt. Madarassy Ferencz Választott-Ansariai Püspök. Honorarius Diaconusok voltak: Fő Tisztelendő Rainer Károly Sz. Andrási Apátur és Egri Kanonok, 's Fő Tiszt. Lubsits Ignác Szent Margitai Apátur és Buda fő városnak Plébánusa. Honorarius Ceremoniarius volt Méltóságos és Fő Tisztelendő Nádasdy Ferencz Szexárdi Üdvözítőnk Apátura, Esztergomi Kanonok és a' Pesti Fő Seminariumnak Rectora. Ezeken kívül voltak a' többi Assistensek, mint minden Püspöki szolgálatban az egyházi szokás megkívánja. A' felszentelésnek munkája a' Római Pápa ő Szentsége Brevejének felolvastatásával kezdődött, melly után ő Excellentiája a' Felszentelő a' Pontificale Romanum szerént kérdéseket tett a' Felszentelendőnek külömbféle erköltsi jóságoknak, 's papi tökéletességeknek megtartásáról, mellyekre ő ezen szóval felelt: Akarom. Azután felolvasta részenként előtte a' Püs-

pöki esküvésnek formáját, mellynek czikelyeire azt felelte: Fogadom. Ez elvégződván, elkezdődött a' Mise, mellyet a' Felszentelő az Oltárnál, a' Felszentelendő különös asztalnál mondott a' két Segéd Püspökök mellette lévén. — Az Epistola után a' Felszentelő az Oltárhoz jövéen az egész Papság által elmondattott a' Minden Szentek' Litániája, melly alatt az új Püspök az Oltár gráditsára leborulva volt. Ezután felkenettetett, mind fején, mind kezein, 's az Evangeliosmos könyv fejére tétetvén, a' Felszentelő és a' két Segéd Püspök kezeiket reá tették egyházi áldások és könyörgések között. Az Offertoriumkor az új Püspök Ur két kezében égő fáklyákat vévén azokat bemutatatta áldozatul, valamint két kenyeret, és két hordótska bort, mellyek arany és ezüst porral valának beboritva. Ezután folytattatott a' Mise szokott rendszerént, 's csak a' Communiokor a' Felszentelő megáldoztatván az új Püspököt, a' kehelből is részesítette. A' Mise végével a' kesztyüket megszentelvén, 's a' szentelt gyűrűt ujára adván különös imádságok között a' Püspöki süveggel és pálczával felékesítette. — Ezek után is több egyházi imádságok következtek, mellyek alatt az új Püspök az oltár közepénél Karszéken ült, mellyben előbb a' Felszentelő szokott ülni. Végre Püspöki áldást adván a' népre, a' templom hosszán végig menven, 's vissza fordulván az egész Egyházi inneplés befejeztetett. Nem sokára visszatért az új Püspök Ur a' Sekrestyéből, és az Egyházi szokás szerént püspöki hatalmát abban gyakorolta, hogy egynéhány Kisdedeket megbérmált. Ezen fényes egyházi inneplésen 'sok minden Rendbeli Hivek buzgó részvétellel jelen voltak.

* * *

Pesten Mártz. 26-kán T. T. Kelemen Im-

re Királyi Tanácsos Ur, a' M. Törvénynek számos esztendőig volt jeles Tanítója, és tudos Írója guta ütésben, életének mintegy 75-dik esztendejében meghalt. —

E r d é l y.

Erdélynek az a' nemes-lelkű fija, kiről a' VIII. Szám alatt egy fényes cselekedetet közlénk, Tekint. Döbrentei Gábor Urat, eddig Mélt. Gróf Gyulai Lajos Ur' Nevelőjét, most Hunyad Várm.

Táblabíró, azon érdemeiért, hogy Muzéuma' kiadása által a' Hazát egy Folyó-Írással megajándékozta, 's a' Nemzet' dolgozóit társaságba egyesítette, az ifjakban pedig a' vetélkedés' tüzét felgerjesztette, egy tallér nagyságú emlék-pénz által lepte-meg. A' pénz Károlyfejérvártt veretett is, metszetett is. Eggyik felén egy Génusz lebeg Erdély felett e' körülírással: VIDÁMIT ÉS ÉLESZT. A' másik oldalt e' sorok töltötték-el:

DÖDRENTEY GÁBORNAK,
A' HUNYADI MEGYE' TABLABIRÁJÁNAK,
KI
A' DICSŐ ARÁNYT JÓL BEFEJEZETT
NEVELÉS' GONDJAI KÖZTT
AZ
ERDÉLYI MUZÉUM' KIADÁSÁVAL
ÉLESZTETTE A' TUDOMÁNYOKAT
ÉBRESZTETTE A' HAZAFI LELKET
TERJESZTETTE A' JÓ ES SZÉP ÍZLÉST
A' SZÍVERBE OLTOTTA A' HONNYI NYELV SZERETETÉT
E'
KICSIBE AZT A' MIT A' NEMZET ÉREZ
NYUJTJA
FÉMLŐ (FÉNYLŐ) ÉRDEMEINEK ÉS SZEMÉLYÉNEK
BARÁTJA
1818.

Lehetetlen azon nem örvidenünk, hogy némelly Nagyjaink a' Nemzeti Literatura' férjfiyai eránt figyelmet kezdenek mutatni, mert ezeknek megtiszteltetéseben a' Nemzet' tiszteli-meg ön-magát. Érzik a' Dolgozók, hogy életet vagy halált kiki maga ad magának, 's érdem nélkül (melly ollykor megesik minden emberi intézetekben) a' megtiszteltetés valóságos pirontság: de az illy figyelem ifjainknak lelkeikben felgyúlasztja a' diesség' szeretete' tüzét; az pedig jót szül.

A' Festetics név, a' Marczibány, a' Cserei, áldásban lesznek köztünk. — Szül. a' mi Döbrenteink 1786. Decemb. 5d. Nagy-Szölősön Veszprém Várm.

Elegyes Dolgok.

Manheimből így irnak Mártzius' 23-dikán: — „Itt rút dolog történt. Egy ifjú ember, mint mondják, Mitaui tanuló, Würzburgi passussal ma reggel ide érkezik, beszáll egy nevezetes vendégfogadó házba, magaviselete által jó rendtartó 's jó erkölcsű embernek lenni

mutatja magát, ebéd után 4 órakor kimegy' a' háztól, a' *Kotzebue*' szállására megy', a' hol éppen társaság van, be izen, hogy valaki véle kíván szollani, az öreg kimegy', az ifjú oda ad néki egy irást hogy olvassa-el, elveszi 's kinyitván maga elejébe tartja, hogy elolvassa, akkor az ifjú egy hegyes tört elő veszen 's azzal az öreget néhány izben által üti — azzal, míg a' szerentsétlen áldozatnak valaki segítségére érkezhett volna, az ifjú az utzára kimegy', az emberek közü megáll, az irást, mellyet a' *Kotzebue*' kezébe adott vala, elolvassa, a' tört, mellyel emezt megölte, előveszi 's önnön magát is által veri, így kiáltván-fel: *Az embeeiség megboszsúztatott.* Ő ugyan még élt, de haldoklott. Mondják, hogy *Theobald* a' neve. A' papiroson, melly a' kezében volt, ily czímirás olvastatik: *A' Kotzebue Augustus' halálos ítélete, végrehajtatott Mártzius' 23-dikán 1819-ben.* — (Ezen történetről éppen most újabb tudósítást is vevénk: de ezt már ma nem tehetjük ide.

Messina. — Innet oly hírt vettek a' *Marsiliai* kereskedők, hogy a' város egy nagy földrengés által özszerontatott, 40 ott lévő hajók megfeneklettek, 's még a' Kalabriai partok is sokat szenvedtek volna. Kivánni lehet, hogy ez a' rossz hír ne valóságosuljon-meg.

B é t s.

Méltóságos Kilyeni *Székely Mihály* Urnak Udv. Tanátsossá lett neveztetése által Erdélyben a' Kir. Táblánál az Itélőmesteri hivatal megüresülvén, Kövendy *Gál Tamás* Erdélyi Udv. Secretarius Urat méltóztatott Császár és Király ő Felsége, az ő sok esztendőktől fogva való, megkülömböztetett, és hűséges szolgálatait tekintvén, Itélőmesterré (Protototariussá) kinevezni.

H i r d e t é s.

A' Magyar Országban Felséges Adományra kitett Kameralis és Fiscalis Jó-

szágokból újabban elkészültek a' Leírások és Megbetsültetések, és utóbbinak Felséges helybenhagyatásig, ugymint:

1) Paulis, és Vojvodincz; Kusstil; Vljakovecz; Retissova; Potporán helységekéről Tömös Vármegyében. — Rakova helységről Krassó Vármegyében; mindnyájan a' Versetzi Kerülethez tartozandók.

2) Krassó Vármegyében a' Lugosi Kerületben Zsabár helység; az Oravitzai Kerületben: Zsittin, Csudanovetz; Forotik, Komoristje, Nagy-Dikván; Keryetsa; Vrány helységek. — A' Bogsáni Kerületben: Zorlencznik; Prebul; Delinyest helységek.

3) Zemplin Vármegyében az Ungvári Kameralis Uradalomhoz tartozó: Orosz-Bisztra helység; nem külömben ugyan azon Uradalomhoz tartozó Ungvár Vármegyei portiók: Baranya; Hluboka; Kereszt; Negyfark; Nagy-Győsz; Csaszlócz.

Ezen jószágoknak alkotó részeit, megbetsültetését, 's a' megnyerésnek feltételeit meg lehet látni Bétsben a' Nagy-Méltóságú közönséges Udvari Kamaránál, 's az 1, és 2 szám alatt lévő Jószágokról a' Temesi Kameralis Administratiónál. A' megbetsültetés Summariumát az 1, és 2 szám alatt lévő helységekéről, az illető Kameralis Tisztartó hivataloknál Versetzen, Lugoson, Oravitzán, és Bogsánon. Végre a' 3-dik szám alatt lévő Orosz-Bisztra helységről, és a' 6 jószág portiókról az Ungvári Kir. Kameralis Praefectusság hivatalánál.

Az itt előadott Jószágokat felkérni akarók, 's azok is, kik magokat azokra már jelentették volna, az ő Felkéréseit, az Ajánlásaiknak meghatározásával, a' folyó hónap 23-dikától fogva hat hetek alatt, az az a' folyó esztendő Május' 9-dik napjáig a' Nagy-Méltóságú Udvari Kamaránál annál bizonyosabban beadják, mert ezután a' Királyi Adományra való ajánlások fognak megtéetni. — Budán Mártz. 24-dikén 1819.